

„Stajere“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnistvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stajerc

Štev. 51.

V Ptuj v nedeljo dne 22. decembra 1907.

VIII. letnik.

Današnja številka izšla je, kakor smo že naznanili, 3 dni pozneje. Ker je to zadnja številka v tem letu, obsega 16 strani. Nadaljevanje podlistka „Kadar gorè potujejo“ se nahaja na 9. strani. Nadalje imamo silvestrovo listek na 1. strani, listek o „simplom“-tunelu (s sliko) na 2. strani, nadalje še druge listke s slikami. Gospodarskih člankov obsega ta številka posebno veliko.

Naš koledar je že popolnoma razprodan. Vkljub našemu tozadevnemu pozivu poslali so nekateri še denar za koledar. Prosimo nujno, naj nikdo več denarja ne pošlje, kajti s tem so le poštini troški vun vrženi. Obenem pa se vsem somišljenikom, ki so tako hitro obe veliki nakladi kmetakega koledarja razprodali, najtopleje za njih trud in zvestobo zahvaljujemo. Prihodnje leto zopet!

Mir ljudem na svetu...

Zvonovi! Oj vi zvonovi, kako segate cloveku v srce! Bodimo si enkrat, le enkrat prav odkritosrčni; sovražstvo naj poneha, proč z jezo, — kajti jaslice se svetijo v žareči luči božičnih sveč in skozi zrak plovejo večne, božanske besede: Mir ljudem na svetu... Zvonovi! Oj vi ponočni zvonovi! Kako čudovito vplivate na našo dušo, kako nam predstavljate iz novega nežne dneve pozabljene mladosti, kako nas silite s čarobnimi glasovi pred oltar, da poklekemo in molimo, — molimo pred svetimi jaslicami, v katerih se je rodilo božansko dete Jezus nazarenski... Zvonovi! Črez planine in doline, črez srečo in nesrečo, črez sovražstvo in ljubezen doni vaš glas; — vprašal bi vas, vi večni zvonovi, vi iz krvavega dela ustvarjeni zvonovi, vi priče človeškega trpljenja, — vprašal bi vas: Kaj uči sveti evangelij, kaj je učil božji sin? Vprašal bi vas: zakaj umira kmetaki otrok v revščini, zakaj je jetika stalni gost v delavskih hišah? ... Zakaj? Zakaj vse to? ... Vprašal bi vas, vi glasni božični zvonovi: zakaj se je rodil božji sin v ponižnem blevu med pastirji? —

Silvestrova noč.

Sanje. Napisal L. K.

... Godba. Bogovè od kje, ali krasna godba. Mehki, zaljubljeni zvoki mi božajo uho, — poljubil bi te mehke, zdaj žalostne in potem zopet kot ogenj vroče zvoke.

Pred mano težka preproga. Tam za preprogo — — Se enkrat naj dvignem čašo rujnega vinca, še enkrat naj vlijem čudovito tekočino skozi smehljajoče ustnice, da mi zavre kri v poželenju in strasti, da mi zafrehta pred očmi mehki pajčolan, sestavljen iz samih svetlih žarkov električnih tulp... —

Tam za preprogo — — težka je ta preproga in temnordeča kakor kri, ki prihaja iz srca in kaplja po časi na zemljico; in z njo kaplja življenje, — kapljica za kapljico... Čudovite ornamente v barvah mavrice vidim na preprogi. Tajnostne, čudno zakrivljene linije so to. Smehljajoče ženske obraze vidim in rože, visoke tulpe, Lotosov cvet ter vijolice. Tam v sredi pa mrtvaška glava: To je smrt! Sredi veselih ženskih obrazov, sredi vijolic in tulp... To je smrt! S krvavimi črkami je napisano na temnordeči preprogi: To je smrt! — — Kaj pomeni to?

Preproga je krasna. Za to krasno preprogo ne more biti ničesar hudega. V velikomestnih gledališčih sem zrl z radovednimi očmi na take velike krasne preproge, dokler jih niso dvignili, dokler ni pričela igrati — —

Vprašal bi vas vse to, — ali dovolj odgovora imam, ako pogledam na jaslice...

Največja moč svitile krščanske vere tiči v krasnem dejstvu, da je stopil Božji sin med svet kot — berač! On ni imel prostora, da bi odpočil svojo trudno glavo... To ni Bog bogatinov in farizejev, to je naš Bog, to je Bog revščine...

Stari Rimljani so si ustvarili svoje bogove po lastnem vzoru. Jupiter in Venus ništa bila bogova ljubezni, temveč vzora sebičnosti ter sovražstva, vzora življenja, razkošnega, krasnega življenja. In rimski narod je propal v razkošju, — Jezus pa je vstopil in premagal svet in vstvaril temelj novemu svetovnemu naziranju... Sovražstvo, duša satanova, je pahnil sin nazarenskega mizarja v prepadi in z razgretiimi licami je pojasnjeval svoj svitli nauk: Ljubezen je prvo, ljubezen je vse...

Pozabimo na vse drugo. Zatisnimo oči, kadar vidimo, kako se potresa bogastvo, kako se rine razkošje v ospredje! Zatisnimo oči, kadar se peljejo visoki duhovniki v pozlačenih vozovih po cesti! Naj nabirajo zaklade, ki jih žirja ter molji, — Jezus pa je naš Bog, Jezus je Bog trpinov, Jezus je Bog v potu svojega obraza trepečih ljudi...

Božični večer nam daje novega poguma in zopet dvignemo svojo glavo ter mislimo: Trije kralji so zapustili svoje palače in romali za svitlo zvezdo ter padli na kolena pred otrokom revščine, pred našim Bogom... Mladost nam prihaja zopet pred oči. Bila nam ni vsem lepa in prijazna, stradalni smo tudi kot otroci in pridobili smo si prepričanje, da je slab človek, kdor ne pozna stradanja. In vendar, — čeprav smo pili nedežni otročiči srčno kri svojih starišev, čeprav je oče izkrvavele, v delu za naše življenje, — vendar so brlele na božičnem večeru svečice na drevescu ali pri jaslicah... Čudna, velika in nesmrtna je ljubezen starišev! Jezus je imel prav: Prvo je ljubezen...

Zdaj smo veliki. Zdaj imamo lastno družino. Marsikateremu že počivajo stariši v hlad-

nem grobu s sklenjenimi rokami. V delu, v borbi za obstanek, v vsakdanjem trudu minejo spomini... Ali na sveti večer prižgemo lučice in otroško veselje prihaja v naše duše...

Tam v jaslicah leži sveto dete. Z materinimi očmi varuje nad njim Marija. Slama je njegova postelj in goveda njegova družba. Tam zunaj pa pride angelj in drami pastirje in jim prinaša večno vest, da se je rodil Odrašenik...

Odrašenik... Zvonovi! Zopet vas vprašam: kdaj pride tisti sveti božični večer, ko ne bode več sovražstva in jeze in zatiranja in izkoriščanja?...

Zvonovi, ponočni zvonovi! Zvonite z vsemi močmi in naznanite svetu, da prihaja angelj, ki nam naznanja rojstvo svetovnega Odrašenika.

Politični pregled.

Politični položaj. Kar smo prorokovali, se je zgodilo. Vlada je kupila velike klerikalne stranke s par ministarskimi frakami in — pogodba je bila sprejeta. Zakaj neki vse govorjenje? Zakaj tisti tisočaki, ki se jih jemlje ljudstvu naravnost iz žepa, da se plačuje vladnem hlapčevanju udanim poslancom za njih postopanje tako velikanske svote? Pred glasovanjem govorijo ti poslanci radikalno, da se kar kadi, — ali v hipu glasovanja dvignejo po vzoru kimavcev svojo roko in vbogajo vladi... Avstro-ogrška nagodba je torej sklenjena postava. Vse dokazovanje, da je ta pogodba edino v prid Ogrum, ni nič pomagalo. Kmetaki program, ki ga podpirajo danes vsi kmetje na Avstrijskem in ki zahteva v prvi točki gospodarsko ločitev od Ograke, je vržen v kot. Avstrija postaja z vsakim dnevom bolj — ogrska pokrajina. V političnem, gospodarskem oziru, na vseh poljih nas nadkriljujejo ošabni Madžaroni. In mi smo dobri „patriotje“ in iz samega avstrijskega „patriotizma“ storimo to, kar nam komandira sin puntarja Košuta... Nagodba je torej sklenjena. Zdaj je začasni državni proračun na razpravi. Brez dvombe bode tudi ta sprejet. Čudna je naša

Ah te sanje.

Godba je ponehala in bolestna tihota vlada. Ljudi okoli mene sedijo mirno okoli miz in gledajo v tanke kozarce. Električne tulpe mečejo rožnate žarke po dvorani. V dekliskih očesih se sveti nekaj mokrega, — to so solzice, ljubke, male solzice, svitile kot biseri, pobrani na dnu sinjega morja. Zakaj vse tiho? Nevidno se je vlegla omamljajoča megla rožinega vonja čez vso družbo. Vse je tiho. Kakor da bi bili začarani v tisočletnem spanju, katerega more končati le prelita kri devojke-princesinje. Ali tega bolestnega odrešenja ni.

Princesinja sama spava na postelji vrtnih rož. Da bi bil princ, — pred bi trnjava ograjo, stopil pred spečo devojko in jo poljubil, enkrat, dvakrat, — vzdrami se — — Ah, zakaj ne igrate, godci!... Krog mene vse tiho. Le ura na steni bije: ena, dve, tri... deset, ednajst... Se eno uro starega leta imamo, še eno uro starega trpljenja, starega zla, stare ljubezni. In potem nastopi novo leto — —

Mati, kako si daleč... sam sem ostal in nikdo ni pri meni. Polagoma zaprem trepalnici. Mati... Pogledi me z mehko roko po lici, po čelu. Poljubi me, mati, da najdem mir, ki sem ga zamanj po svetu iskal — — Tako zaspiam.

Medtem stopi staro leto v dvorano. Vsakdo odide

v stran, da ne zadene z robom svoje obleke postavbo starke. Staro leto je slabotna, bolehnica ženica. Le oči so ognjene in nevsmiljene. Brezsrčne so te oči. Sredi družbe si vzame prostor.

»Proklete bodi!« zakliče nekdo v divji jezi staremu letu. Vse, kar je ljubil, mu je vzelo. Kri mu je sesalo iz srca. Eden za drugim iz vrste njegovih ljubih je padel v grob...

»Blagoslovljeno bodi!« zakliče drugi staremu letu. »Vse, kar imam, mi je dalo to leto, — ljubezni in sreče in blagostanje...«

»Kakor si prišlo, tako pojdi,« pravi tretji. In ta tretji sem jaz. »Prineslo si bede in vzelo sreče. Odneseš gladi in donašaš veselje. Ubijalo in rodilo si. Smrt si in življenje! Solnca in noči si dalo. Kakor si prišlo, tako pojdi...«

Tam za preprogo — — Ura bije: ena, dve, tri... ednajst, dvanajst... Preproga se odrgne. In staro leto stopa z mirnimi koraki za preprogo. Ornamenti se svetijo in ženska lica in mrtvaška glava, — vse tli, vse se žari...

Na zdravje, novo leto!

In kozarci zapojejo ter žvenketajo. Na zdravje, moj otrok, na zdravje, žena! Novo leto, naše leto je tu — Na zdravje!